

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ ผู้บริโภคจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนเป็นแนวคิดที่นานาประเทศได้ตระหนัก และให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลหากมีการนำไปใช้หรือเปิดเผย โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ความปลอดภัย ความเป็นอยู่ส่วนตัว หรือสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลได้ สำหรับในประเทศไทยแนวความคิดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่เดิมนั้นพบว่าการประกาศใช้กฎหมายซึ่งมี เนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องต่างๆเป็นการเฉพาะหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ. 2477 ซึ่งคุ้มครองข้อมูลข่าวสารที่ส่งทางโทรเลขและ โทรศัพท์มิให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลและกำหนดห้ามเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้ที่ไม่มิสิทธิล่วงรู้ เป็นต้น ต่อมากฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยได้ถูกพัฒนา ในกรณีเฉพาะมากขึ้น เช่น พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 จนมีการประกาศใช้บังคับ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งมีหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ในความครอบครอง ควบคุมและดูแลของหน่วยงานภาครัฐถือเป็นกฎหมายกลางฉบับแรก ที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของคนไทย

3.1 มาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายกลางในการให้ความคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง ควบคุมและดูแลขององค์กรภาคเอกชนเหมือนดัง กฎหมายต่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป ด้วยเหตุนี้หน่วยงานและ องค์กรภาครัฐซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องรวมถึงนักวิชาการได้มีแนวคิดในการหามาตรการทางกฎหมาย ที่เหมาะสมเพื่อให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามได้มีการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งมีเนื้อหาในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคไว้บ้างแล้วโดย แบ่งประเภทของกฎหมายที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้เป็น

4 ประเภท ได้แก่ การคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่ง การคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา และการคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ

อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการบางท่านได้แบ่งประเภทของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ทั้งหมดในประเทศไทยที่มีบทบัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลโดยแบ่งกฎหมายออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่¹ ได้แก่ กลุ่มกฎหมายที่บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของบุคคลในความเป็นอยู่ส่วนตัวอย่างชัดเจน กลุ่มกฎหมายที่บัญญัติยกเว้นหลักประกันเรื่องสิทธิส่วนบุคคลอย่างชัดเจนโดยเหตุผลเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ และกลุ่มกฎหมายที่ไม่ได้บัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจนแต่เป็นแนวประพฤติดิถีปฏิบัติทั่วไปในการประกอบอาชีพ

3.1.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

มาตรา 35 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 36 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อถึงกันรวมทั้ง การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

จากบทบัญญัติมาตรา 35 และมาตรา 36 ข้างต้น เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมถึงเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนไว้โดยชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลไม่สามารถกระทำได้

¹ จันทจิรา เอี่ยมมยุรา. เล่มเดิม. หน้า 638.

เว้นแต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อีกทั้งการกระทำเพื่อให้รู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่กฎหมายให้อำนาจไว้

อย่างไรก็ดีแม้รัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไว้ แต่เป็นเพียงการกำหนดหลักการแห่งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลไว้กว้างๆ เท่านั้นแต่ขาดกฎหมายที่เป็นรายละเอียดเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่ในความครอบครอง ควบคุม และดูแลขององค์กรภาคเอกชนสามารถใช้อย่างจริงจังได้จริงในทางปฏิบัติ

ดังนั้น รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติกฎเกณฑ์การให้ความคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลไว้แต่เพียงหลักการเท่านั้น ไม่ได้กำหนดค่านิยมของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ไม่ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ได้กำหนดสิทธิหน้าที่และข้อจำกัดสิทธิในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของรัฐและขององค์กรภาคเอกชน ไม่ได้กำหนดถึงหน่วยงานผู้ควบคุม กำกับดูแล รวมถึงไม่ได้กำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนไว้แต่อย่างใด

3.1.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.1.2.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดอันเป็นบทบัญญัติทั่วไป

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดอันเป็นหลักการทั่วไปของการให้ความคุ้มครองสิทธิที่ชอบด้วยกฎหมายของบุคคลกำหนดอยู่ในมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

กฎหมายลักษณะละเมิดข้างต้นเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวรวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลเช่นเดียวกับสิทธิในทรัพย์สิน ร่างกาย อนามัย เสรีภาพตามมาตรา 420 ทั้งที่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ได้มุ่งคุ้มครองเฉพาะเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรง และสิทธิตามมาตรา 420 กับสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลมีลักษณะแตกต่างกัน รวมถึงการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายลักษณะละเมิดเช่นนี้เป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายมากกว่าเป็นมาตรการป้องกัน กล่าวคือสามารถใช้บังคับบทบัญญัติกฎหมายลักษณะละเมิดได้ต่อเมื่อเกิดการกระทำความผิดและมีความเสียหายขึ้นแล้วเท่านั้นและบทกฎหมายลักษณะละเมิดมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกระทำละเมิดที่ได้รับความเสียหายได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือทำให้กลับคืนดีดังเดิมเท่านั้น ความมุ่งหมายเช่นนี้ขัดแย้งกับหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามระบบกฎหมายของ

นานาอารยประเทศที่มุ่งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะป้องกันมากกว่าอีกทั้งมีแนวความคิดที่ว่า “การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหลักทั่วไปส่วนการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อยกเว้นและจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลแล้วเท่านั้น” ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นอยู่ส่วนตัวตามกฎหมายลักษณะละเมิดเมื่อเกิดความเสียหายแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดได้ผลักดันการพิสูจน์ไปให้แก่ผู้เสียหายเว้นแต่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นซึ่งเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้เสียหายที่ถูกระทำละเมิดมากขึ้น

3.1.2.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดอันเป็นบทบัญญัติ

เฉพาะ

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดอันเป็นบทบัญญัติเฉพาะตามมาตรา 423 บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้...”

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดมาตรา 423 เป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะของการห้ามเปิดเผยข้อมูลของบุคคลอื่นซึ่งเป็นข้อมูลที่ฝ่าฝืนต่อความเป็นจริงและการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวทำให้เจ้าของข้อมูลเสียหายต่อชื่อเสียง เสียหายต่อเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเจ้าของข้อมูล ด้วยเหตุนี้หากมีการฝ่าฝืนโดยการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความที่ฝ่าฝืนต่อข้อความเป็นจริงผู้กระทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของข้อมูลเว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายลักษณะละเมิดถือเป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำละเมิดมากกว่าเป็นมาตรการป้องกันเช่นเดียวกับมาตรา 420

อนึ่งการกล่าวหรือไขข่าวด้วยข้อความที่เป็นจริงซึ่งไม่เป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 423 แต่หากทำให้สิทธิของบุคคลอื่นเสียหาย ผู้กระทำละเมิดอาจต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 420 ได้ ความเห็นนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487 คัดสินรองรับไว้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดทั้งมาตรา 420 และมาตรา 423 พบว่ายังขาดหลักเกณฑ์ รายละเอียด เงื่อนไข และวิธีการอันจำเป็นเพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคอย่างเพียงพอ

3.1.3 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเข็ดหลาบและป้องปรามมิให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่างในการกระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนพิจารณาจากฐานความผิด ดังนี้

3.1.3.1 ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสาร ตามมาตรา 322

ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสาร ตามมาตรา 322 บัญญัติว่า “ผู้ใดเปิดเผย หรือเอาจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้น น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ไม่ใช่ “ความลับ” โดยตรงแต่เป็น “สิทธิส่วนตัวของบุคคล” สิ่งที่แสดงถึงความเป็นส่วนตัวของบุคคลคือ จดหมาย โทรเลข และเอกสารส่วนตัว ความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่การกระทำอาจกระทบสิทธิส่วนบุคคลเนื่องจากอาจมีความลับอยู่ในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารนั้น²

การที่บุคคลเปิดเผยหรือเอาไปซึ่งจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นโดยเจตนาเปิดเผยหรือเอาไปและมีเหตุชักจูงใจเพื่อล่วงรู้ข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารนั้น หรือเพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารนั้นออกเปิดเผยเป็นการกระทำความผิดอาญาต้องระวางโทษจำคุกหรือโทษปรับเช่นนี้ถือเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลเช่นกัน แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการเยียวยามากกว่าเป็นมาตรการป้องกันเช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายลักษณะละเมิดเนื่องจากผู้กระทำความผิดอาญาดังกล่าวจะถูกระวางโทษจำคุกหรือปรับตามกฎหมายต่อเมื่อมีการกระทำความผิดขึ้นแล้วอีกทั้งการลงโทษจำคุกหรือปรับมิได้ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใดกฎหมายมุ่งที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเพียงเพื่อป้องปรามและมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นเท่านั้นและบทกฎหมายมาตรานี้มิได้มีรายละเอียด หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน

3.1.3.2 ความผิดฐานเปิดเผยความลับที่ได้มาในหน้าที่หรือจากอาชีพ ตามมาตรา 323 วรรคแรก

ความผิดฐานเปิดเผยความลับที่ได้มาในหน้าที่หรือจากอาชีพ ตามมาตรา 323 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่

² คณิศ ฌ นกร. (2545). กฎหมายอาญาภาคความผิด. หน้า 203.

ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เกษัตริกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ
 ทนายความ หรือผู้สอบบัญชีหรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความลับ
 นั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ
 ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่น อันคน
 ได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

จากบทบัญญัติมาตรา 323 คุณธรรมทางกฎหมาย คือ “ความลับ”³ การที่บุคคลใด
 เปิดเผยความลับของบุคคลอื่นที่ตนได้ล่วงรู้หรือได้รับทราบมาเพราะเหตุเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่
 หรือประกอบอาชีพแพทย์ เกษัตริกร คนจำหน่ายยา ผดุงครรภ์ พยาบาล นักบวช ทนายความ ผู้สอบ
 บัญชี หรือเป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำความผิดอาญาต้องระวาง
 โทษจำคุกหรือปรับ การกระทำความผิดฐานดังกล่าวถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเช่นกัน
 เนื่องจากความลับของบุคคลใดถือเป็นเรื่องอันบุคคลนั้นมีความหวงแหนไม่ยากให้บุคคลอื่นได้รับ
 ทราบหากบุคคลใดนำความลับของบุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผยแล้วความลับ
 นั้นย่อมไม่เป็นความลับอีกต่อไป ประมวลกฎหมายอาญาจึงบัญญัติมาตรการลงโทษผู้กระทำ
 ความผิดไว้เพื่อให้ชัดเจนและป้องปรามมิให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

มาตรการคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลรวมถึงข้อมูล
 ส่วนบุคคลข้างต้นถือเป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายมากกว่าเป็นมาตรการป้องกันเนื่องจาก
 ผู้กระทำความผิดจะถูกระวางโทษจำคุกหรือปรับต่อเมื่อกระทำความผิดอาญาแล้วเท่านั้น
 เช่นเดียวกับความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารตามมาตรา 322 และความผิดฐาน
 เปิดเผยความลับที่ได้มาในหน้าที่ หรือจากอาชีพตามมาตรา 323 วรรคแรก ถือเป็นการขัดแย้งกับ
 หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามระบบกฎหมายของนานาประเทศอีกทั้งบทบัญญัติตาม
 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 322 และมาตรา 323 มิได้ถูกบัญญัติให้มุ่งคุ้มครองเฉพาะเรื่องข้อมูล
 ส่วนบุคคลโดยตรงเท่านั้นแต่อาจเป็นข้อความหรือความลับใดๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็น
 ข้อมูลส่วนบุคคลก็ได้ นอกจากนี้บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวยังขาดรายละเอียด หลักเกณฑ์
 วิธีการ เงื่อนไข และมาตรการที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิส่วนบุคคล
 ได้อย่างเพียงพอรวมถึงบทบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา
 ดังกล่าวได้ผลักภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดไปให้แก่ผู้เสียหายเช่นเดียวกับบทบัญญัติ
 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด

³ แหล่งเดิม.

3.1.4 การคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ

3.1.4.1 การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ถือเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับแรกของประเทศไทยมีลักษณะเป็นกฎหมายกลางโดยให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง ควบคุม และดูแลขององค์กรภาครัฐเท่านั้นและเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” รวมถึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดระบบ

1) ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

(1) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้ความคุ้มครองเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บและอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภาครัฐโดยไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรภาคเอกชน

(2) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ใช้บังคับกับการจัดเก็บข้อมูล โดยหน่วยงานภาครัฐไม่ว่ากระทำโดยบุคคลหรือโดยระบบคอมพิวเตอร์อัตโนมัติ

(3) มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้คำนิยาม “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่ายและให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย จากบทบัญญัติข้างต้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่มีลักษณะดังที่กำหนดไว้ตามคำนิยาม

(4) พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความคุ้มครองเฉพาะข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ก็ตามและบุคคลธรรมดาสัญชาติต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้รวมถึงบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้ว แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของนิติบุคคล สาระสำคัญดังกล่าวกำหนดอยู่ในมาตรา 21 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์แห่งหมวดนี้ “บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยและบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย”

(5) พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐและส่วนราชการ รวมทั้งส่วนราชการสังกัดรัฐสภาและศาล (เฉพาะที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี) องค์กรวิชาชีพและองค์กรหรือหน่วยงานอิสระของรัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับความมั่นคง เช่น สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงาน สภามันคงแห่งชาติ และหน่วยงานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามประการตามที่กฎหมายกำหนด

2) หลักเกณฑ์การจัดระบบข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา 23 ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงพอที่เกี่ยวข้องและจำเป็น เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการจัดให้มี ระบบดังกล่าวเมื่อหมดความจำเป็น

(2) พยายามจัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณี ที่จะกระทบถึงประโยชน์ได้เสียโดยตรงของบุคคลนั้น

(3) จัดให้มีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอ เกี่ยวกับ ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้ ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล วิธีการขอให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

(4) ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(5) จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตาม ความเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล

มาตรา 24 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของ ตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูล ที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผย ดังต่อไปนี้

(1) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตน เพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของ หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(2) เป็นการใช้อ้างอิงข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสาร ส่วนบุคคลนั้น

(3) ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้วยการวางแผน หรือการสถิติ หรือสำมะโนต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น

(4) เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย โดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่า เป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลใด

(5) ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อการตรวจดูคุณค่าในการเก็บรักษา

(6) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม

(7) เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล

(8) ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอซื้อเท็จจริงดังกล่าว และ

(9) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

3) สิทธิของเจ้าของข้อมูล

มาตรา 25 ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลมีสิทธิที่จะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนและเมื่อเจ้าของข้อมูลมีคำขอเป็นหนังสือหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารจะต้องให้บุคคลนั้นหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

หากเจ้าของข้อมูลเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงมีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้นได้ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าวและแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร

4) องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล

มาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการซึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจากภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีก 9 คน เป็นกรรมการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ดังนี้

(1) สอดส่องดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย

(2) พิจารณาอุทธรณ์ของเจ้าของข้อมูลในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอ

(3) เสนอแนะการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรี

5) ข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่คุ้มครองระบบการจัดเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองดูแลของหน่วยงานภาคเอกชน

(2) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการไม่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน การกระทำฝ่าฝืนการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเช่นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในเรื่องการทุจริตคอร์ปชั่นของภาครัฐดังเช่นที่องค์กรประเภทนี้ของต่างประเทศมีอำนาจ

(3) อำนาจของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการไม่ครอบคลุมถึงอำนาจให้ความเห็นชอบประมวลหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรมในวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแม้ว่าคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะมีอำนาจควบคุมดูแลองค์กรทางวิชาชีพด้วยก็ตาม

3.1.4.2 การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้สินเชื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและประวัติการชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่ออย่างถูกต้องครบถ้วนเพื่อประกอบการพิจารณาของสถาบันการเงินหรือผู้ให้สินเชื่อในการให้สินเชื่อแก่ผู้ขอสินเชื่อรวมทั้งการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล

1) ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้คุ้มครองเฉพาะข้อมูลเครดิตหรือข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินหรือผู้ให้สินเชื่อแต่ไม่รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลประเภทอื่นๆ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะเรื่องเท่านั้น

(2) มาตรา 3 ตามพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติคำว่า “ข้อมูล” หมายถึง สิ่งที่สามารถทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงของข้อมูลเครดิตไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สื่อที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ส่วนคำว่า “ข้อมูลเครดิต” หมายถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำที่ขอสินเชื่อดังต่อไปนี้

(1) ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้ำ และคุณสมบัติของลูกค้ำที่ขอสินเชื่อ

(ก) กรณีบุคคลธรรมดา หมายถึง ชื่อ ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด สถานภาพการสมรส อาชีพ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหนังสือเดินทาง และเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)

(ข) กรณีนิติบุคคล หมายถึง ชื่อ สถานที่ตั้ง เลขที่ทะเบียนการจัดตั้งนิติบุคคล หรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(2) ประวัติการขอและการได้รับอนุมัติสินเชื่อและการชำระคืนสินเชื่อของลูกค้ำที่ขอสินเชื่อรวมทั้งประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการโดยบัตรเครดิต

(3) พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความคุ้มครองข้อมูลที่แสดงให้เห็นได้ว่าเป็นข้อมูลเครดิตของผู้ขอสินเชื่อทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงตัวและคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อได้ อนึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้จำกัดความคุ้มครองเฉพาะผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น ยังคุ้มครองบุคคลและนิติบุคคลสัญชาติอื่นๆ ด้วย

(4) พระราชบัญญัติฉบับนี้คุ้มครองเฉพาะข้อมูลเครดิตหรือข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ไม่รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลประเภทอื่นของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล

(5) พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับบริษัทข้อมูลเครดิต (อาจเป็นรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี) ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล

2) หลักเกณฑ์การควบคุมระบบการจัดการข้อมูลสินเชื่อหรือข้อมูลเครดิตส่วนบุคคล

ในระบบการจัดการข้อมูลพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการดำเนินการครบวงจรที่เกี่ยวกับข้อมูลสินเชื่อหรือข้อมูลเครดิตส่วนบุคคล ได้แก่

(1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับระบบในการเก็บรวบรวม การบันทึก การจัดเรียงเรียง การเก็บรักษา การแก้ไขข้อมูล การนำกลับมา การใช้ การเปิดเผย การพิมพ์ การทำให้เข้าถึง การลบ และการทำลายข้อมูลเครดิต

(2) ห้ามจัดเก็บข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการรับบริการหรือการขอสินเชื่อ หรือข้อมูลบางอย่าง หรือห้ามประมวลผลข้อมูลที่มีอายุเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด

(3) ให้มีระบบการรักษาความลับ ความปลอดภัย เพื่อป้องกันการนำข้อมูลไปใช้ ผิดวัตถุประสงค์ หรือป้องกันการแก้ไข ทำให้เสียหาย การเปิดเผยต่อบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต

(4) การใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลเครดิตผู้ประกอบการต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล ถ้าการเปิดเผยเป็นไปตามข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดไม่ต้องได้รับความยินยอมผู้ประกอบการจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงการเปิดเผยดังกล่าว ภายใน 30 วันนับแต่วันที่เปิดเผยข้อมูล

3) สิทธิของเจ้าของข้อมูล

ตามบทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) สิทธิรับรู้ว่าบริษัทข้อมูลเครดิตเก็บรักษาข้อมูลใดของตน

(2) สิทธิเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน

(3) สิทธิตรวจสอบข้อมูลรวมทั้งสิทธิขอแก้ไข ได้แย้งเมื่อทราบว่าข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง

(4) สิทธิรับทราบเหตุผลของการปฏิเสธคำขอสินเชื่อในกรณีที่สถาบันการเงินใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตมาเป็นเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอสินเชื่อหรือบริการ

(5) สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต

4) องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล

มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ประกอบด้วย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เลขาธิการสมาคมธนาคารไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตเป็นองค์กรซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตและมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีอำนาจสั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตยื่นรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของ

บริษัทเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะ มีอำนาจสั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตทำคำชี้แจงข้อความเพื่ออธิบายหรือขยายความรายงานที่ได้จัดทำ และมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

5) ข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้แม้ว่าจะครอบคลุมหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการในการคุ้มครองและควบคุมการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอสินเชื่อโดยควบคุมทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนก็ตามแต่มีฐานะเป็นเพียงกฎหมายคุ้มครองเฉพาะเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลทางการเงินที่เกี่ยวกับสินเชื่อเท่านั้น

(2) พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ตัดสิทธิบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงในการฟ้องร้องผู้กระทำละเมิดแม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแทนผู้เสียหายที่แท้จริงก็ตาม

3.1.4.3 การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายที่เก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎรตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและการประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

1) ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไทยโดยหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 4 คำว่า “ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร” หมายความว่า ข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับ ชื่อ ชื่อสกุล เพศ วันเดือนปีเกิดและตาย สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานะการสมรส วุฒิการศึกษา ชื่อบิดามารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ชื่อคู่สมรส และชื่อบุตร และข้อมูลอื่นที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานทะเบียนต่างๆ ในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ไม่รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะเรื่อง ได้แก่ ข้อมูลรายได้ ประวัติอาชญากรรม การชำระหรือไม่ชำระภาษีอากร ข้อมูลที่คณะกรรมการกำหนด หรือข้อมูลที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแจ้ง

(2) พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของราษฎรไทยซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลและเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งจัดเก็บและครอบครองดูแลโดย นายทะเบียนราษฎรของรัฐ ได้แก่ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

(3) พระราชบัญญัติฉบับนี้ควบคุมบังคับใช้แก่สำนักทะเบียนและนายทะเบียนราษฎรดังกล่าวมา

2) หลักเกณฑ์การควบคุมดูแลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้นายทะเบียนราษฎรเป็นผู้เก็บรักษาข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเป็นความลับและใช้ข้อมูลเพื่อการปฏิบัติตามหน้าที่ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติไว้เท่านั้นและห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขแก่บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้หรือแก่สาธารณชน เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียขอทราบเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วยหรือเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสถิติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการดำเนินคดีและการพิจารณาคดี หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและไม่ว่าในกรณีใดๆ จะนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไปใช้เป็นหลักฐานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลไม่ได้

3) สิทธิของเจ้าของข้อมูล

มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นเจ้าของประวัติในทะเบียนราษฎรหรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์หรือผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถ หรือทายาทเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้นไว้ ดังนี้

(1) คัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

(2) แก้ไข เพิ่มเติม ลบหรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใดๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

(3) อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายใน 15 วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียนกลางในกรณีนายทะเบียนไม่รับคำขอหรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน

4) องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

3.1.4.4 การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระมีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมเพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543

1) ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคมของผู้ใช้บริการกิจการโทรคมนาคม

(2) บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ใช้บริการโทรคมนาคมอันได้แก่ ลูกค้านำรวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของลูกค้า อีกทั้งบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้นไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม

(3) พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หรือ “สิทธิความเป็นส่วนตัว” จึงต้องตีความจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(4) พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้กับผู้ได้รับใบอนุญาตให้บริการโทรคมนาคมอาจเป็นรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานภาคเอกชนก็ได้

2) หลักเกณฑ์การควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการจากการถูกระงับการกระทำละเมิดโดยบุคคลอื่น

(2) พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหน้าที่โดยทั่วไปให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม การใช้ และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม มาตรฐานของโครงข่ายโทรคมนาคมและอุปกรณ์ สิทธิของผู้ได้รับอนุญาต สิทธิของผู้ใช้บริการ สัญญาการให้บริการโทรคมนาคม อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม เป็นต้น สำหรับการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการกิจการโทรคมนาคม พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 50 และมาตรา 74 ดังนี้

มาตรา 50 บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม

ให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรการที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง

เมื่อพบว่าบุคคลใดกระทำการละเมิดสิทธิของผู้ใช้บริการตามวรรคหนึ่งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือคณะกรรมการดำเนินการเพื่อระงับการกระทำดังกล่าวและแจ้งให้ผู้ให้บริการทราบโดยเร็ว”

มาตรา 74 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดใดๆ เพื่อดักจับไว้ใช้ประโยชน์ หรือเปิดเผยข้อความข่าวสาร หรือข้อมูลอื่นใดที่มีการสื่อสารทางโทรคมนาคมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

3) สิทธิของเจ้าของข้อมูล

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้ให้บริการหรือคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติแจ้งให้ผู้ให้บริการทราบโดยเร็วเมื่อพบว่า มีบุคคลใดกระทำการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้บริการ

4) องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยมีอำนาจหน้าที่หลักคือจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคมและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงแห่งรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย 3 ฉบับดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้แก่ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคมและแผนความถี่วิทยุให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม การพิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคม มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคุ้มครองผู้ใช้บริการและรับเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้บริการ กำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสาร เป็นต้น

(2) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ได้แก่ มีอำนาจกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม เป็นต้น

(3) อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 ได้แก่ มีอำนาจออกใบอนุญาตวิทยุคมนาคม จัดสรรคลื่นความถี่ การตรวจสอบและเฝ้าฟังการใช้คลื่นความถี่ เป็นต้น

5) ข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

(1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ รายละเอียดเกี่ยวกับระบบการเก็บรวบรวม การประมวลผล การนำออกใช้ การทำลาย สิทธิของผู้ให้บริการที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของผู้ให้บริการ การป้องกัน การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล

(2) พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล หรือการแก้ไขข้อมูลจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลก่อน เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 แต่คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ให้บริการเขียนไว้ในสัญญามาตรฐานการให้บริการก็ได้

จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นยังไม่เป็นระบบและไม่มีหลักประกันแก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเพียงพอ แม้จะมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 35 บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้กำหนดหลักการแห่งสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลไว้กว้างๆ เท่านั้นยังขาดกฎหมายที่เป็นรายละเอียดที่จะใช้บังคับทั้งกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนอีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญาซึ่งได้บัญญัติคุ้มครองในเรื่องการกระทำละเมิด การหมิ่นประมาทและการเปิดเผยความลับยังไม่เพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอย่างครอบคลุมทุกแง่มุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญาเป็นมาตรการเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้วมากกว่าที่จะเป็นมาตรการป้องกันและมาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ไม่ใช่มาตรการทางกฎหมายโดยตรงที่ออกแบบขึ้นเพื่อคุ้มครองป้องกันสิทธิของบุคคลในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลแต่เป็นเพียงบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่วไปของประชาชน

สำหรับพระราชบัญญัติที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 เป็นเพียงกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนราษฎรเท่านั้นไม่มีลักษณะเป็นกฎหมายกลางหรือกฎหมายทั่วไปที่จะใช้บังคับกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง ควบคุม และดูแลขององค์กรภาคเอกชนได้

นอกจากนี้ก็มีกฎหมายอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ อีกรวมวิชาชีพที่สามารถล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นได้ เช่น วิชาชีพแพทย์ จิตแพทย์ พยาบาล ทนายความ เกษตรกร นักบัญชี นักการเงิน นักการธนาคาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามกฎหมายในกลุ่มนี้ไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรวบรวม การเก็บรักษา การเผยแพร่ และการป้องกันมิให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกล่วงละเมิดโดยผู้ประกอบวิชาชีพนั้น หรือบุคคลอื่นอย่างเพียงพอ การปฏิบัติต่อสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคงเป็นไปตามมาตรฐานของ “วิชาชีพ” และองค์กรที่ควบคุมวิชาชีพนั้นๆ

ต่อมามีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวใช้บังคับกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่อยู่ในความครอบครองควบคุม และดูแลของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่ประมวลผลหรืออยู่ในความครอบครอง ควบคุม และดูแลขององค์กรภาคเอกชนจึงทำให้เกิดสภาพที่ถกเถียง สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนจึงอยู่ในสภาพที่ไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างสมบูรณ์

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของต่างประเทศ

สิทธิส่วนบุคคล (Right of Privacy) เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงสิทธิอื่นๆ รวมทั้งสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลด้วย ด้วยเหตุนี้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 จึงได้ให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยบัญญัติไว้ในข้อ 12 ว่า “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบหลู่ในเกียรติยศ และชื่อเสียง ทั้งนี้ บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมายอันเนื่องจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นนั้น”

ในประเทศภาคพื้นยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลจึงได้สร้างมาตรการทางกฎหมายอันเป็นมาตรฐานสากลเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับประเทศไทย

3.2.1 ประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนมีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Act 1998) หรือเรียกว่า “PDA 1998” ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 เมษายน ค.ศ. 1998

3.2.1.1 คำนิยามที่สำคัญในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Act 1998)

1) “การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” (Processing of Personal Data) หมายถึง การดำเนินการใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าจะใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ตัวอย่างเช่น การเก็บรวบรวม การบันทึก การจัดการ การเก็บรักษา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง การกู้ข้อมูลกลับคืนมา การจัดกลุ่ม การใช้ การเปิดเผย การเผยแพร่ การรวมกัน

การยับยั้ง การลบ หรือการทำลายซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าจะกระทำในเชิงธุรกิจหรือการพาณิชย์หรือไม่

2) “การยับยั้งข้อมูลส่วนบุคคล” (Blocking of Personal Data) หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกจำกัดการใช้และบุคคลภายนอกไม่อาจนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ได้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้

3) “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Data) หมายถึง ข้อมูลทั้งหมดทุกประเภทไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ที่อาจแสดงถึงลักษณะธรรมชาติของแต่ละบุคคลซึ่งยังมีชีวิตอยู่

4) “ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล” (Controller of Personal Data) หมายถึง บุคคลคนเดียวหรือรวมกันหลายคน ตัดสินใจว่าจะดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ใดและด้วยวิธีการในลักษณะใด

5) “ผู้ช่วยผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Data Assistant) หมายถึง บุคคลซึ่งประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในนามของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล

6) “หน่วยงานผู้ควบคุมดูแล” (Supervisory Authority) หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแล

3.2.1.2 ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Act 1998)

1) พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในประเทศสวีเดน พระราชบัญญัตินี้ยังใช้บังคับกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในประเทศอื่นๆ เฉพาะแต่การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้วัตถุประสงค์ที่อยู่ในประเทศสวีเดน อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับถ้าเพียงแต่ใช้วัตถุประสงค์ในการโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศอื่นกับประเทศอื่นเท่านั้น

2) พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับองค์กรภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ และใช้บังคับกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Processing) ดังนิยามข้างต้น โดยมีข้อยกเว้นดังนี้

(1) เป็นการกระทำของบุคคลธรรมดาซึ่งกระทำเป็นการส่วนตัวของตน โดยแท้เท่านั้น

(2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ต้องไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือเสรีภาพในการแสดงออกที่บัญญัติไว้ใน Freedom of Press Act หรือ The Fundamental Law on Freedom of Expression

(3) ไม่ใช้บังคับกับงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรือการแสดงออกซึ่งงานวรรณกรรม

(4) ไม่ใช่บังคับกับการใช้เอกสารราชการ หรือวัสดุอุปกรณ์โดยหน่วยงานที่มีอำนาจ

3) ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลต้องประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลด้วยหลักการ ดังนี้

- (1) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องชอบด้วยกฎหมาย
- (2) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องดำเนินการด้วยวิธีที่ถูกต้องและสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ดี

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำเพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะเจาะจง ชัดเจน แน่นนอน และจำกัดขอบเขต

(4) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องไม่ผิดวัตถุประสงค์ที่ให้ไว้ขณะเก็บรวบรวม

(5) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องเหมาะสม และเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการประมวลผล

(6) ต้องไม่ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมากเกินไปตามวัตถุประสงค์นั้น

(7) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำต่อข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นข้อมูลปัจจุบัน

(8) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรการแก้ไข ยับยั้ง หรือลบข้อมูลส่วนบุคคล ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการประมวลผล

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ หรือเก็บข้อมูลไว้เป็นสถิติ หรือเพื่อการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ถือเป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่ต้องแจ้งไว้ก่อนได้ แต่ต้องไม่เก็บไว้นานเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์นั้นๆ

4) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือในกรณีตามความจำเป็นดังต่อไปนี้

(1) เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่ทำกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ หรือเพื่อปฏิบัติตามมาตรการที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอเพื่อให้เป็นไปตามสัญญาที่จะทำขึ้น

(2) เพื่อเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมาย

(3) เพื่อปกป้องประโยชน์เกี่ยวกับชีวิตของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(4) เพื่อเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

(5) เพื่อให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ได้รับข้อมูลส่วนบุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ซึ่งตนมีหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวได้ หรือ

(6) เพื่อประโยชน์อันชอบธรรมของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ได้รับข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการป้องกันการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

นอกจากนี้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับกิจการหรือธุรกิจการตลาดแบบตรงไม่สามารถกระทำได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีหนังสือห้ามไว้

5) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะเพิกถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีสิทธิเพิกถอนความยินยอมสำหรับการประมวลผลที่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายนี้

6) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่แสดงให้เห็นถึง

- (1) แหล่งกำเนิดของเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์
- (2) ความคิดเห็นทางการเมือง
- (3) ความเชื่อทางศาสนาหรือปรัชญา
- (4) การเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน
- (5) ประวัติด้านสุขภาพหรือพฤติกรรมทางเพศ

มีข้อยกเว้นดังต่อไปนี้

(1) เจ้าของข้อมูลได้ให้ความยินยอมอย่างชัดแจ้งหรือแสดงออกอย่างชัดแจ้งว่าให้เป็นข้อมูลสาธารณะ

(2) กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมายว่าด้วยการจ้างแรงงาน หรือเพื่อรักษาประโยชน์เกี่ยวกับชีวิตของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือบุคคลใดซึ่งเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้หรือเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(3) กรณีที่เป็นการดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ที่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง ปรัชญา ศาสนา หรือสหภาพแรงงาน

(4) กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดูแลด้านสุขภาพ และในสถานพยาบาล ซึ่งบุคลากรในวิชาชีพเช่นนี้จะต้องรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ

(5) เพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยและเก็บเป็นสถิติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สังคมมากกว่าจะเกิดความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่เหมาะสม

(6) รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจออกกฎเพื่อกำหนดข้อยกเว้นเพิ่มเติมได้โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

3.2.1.3 หน้าที่ของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล

- 1) แจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเมื่อมีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) แจ้งรายละเอียดของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับชื่อ หรือสิ่งที่บอกให้รู้ว่าเป็นใคร วัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลรวมทั้งรายละเอียดที่จำเป็นอื่นๆ
- 3) แจ้งรายละเอียดของการประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้กระทำการประมวลผล เก็บข้อมูลนี้ได้จากแหล่งใด วัตถุประสงค์ รวมทั้งผู้ซึ่งรับข้อมูลที่ถูกเปิดเผย
- 4) จัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งหน่วยงานที่ควบคุมดูแลอาจกำหนดมาตรการที่เหมาะสมได้
- 5) ต้องไม่โอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่ไม่มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ เว้นแต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะยินยอมให้มีการโอนหรือมีความจำเป็นต้องโอนข้อมูลส่วนบุคคลตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติไว้

3.2.1.4 อำนาจของหน่วยงานผู้ควบคุมดูแล

- 1) เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการประมวลผล
- 2) เรียกข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลรวมถึงการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
- 3) เข้าถึงหลักฐานที่นำไปสู่การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล
- 4) สั่งห้ามการประมวลผลไว้ก่อนหากกรณียังไม่แน่ชัดว่าการประมวลผลชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- 5) สั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลแก้ไขให้ถูกต้องเมื่อพบว่าการประมวลผลไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้หากมีความจำเป็นเร่งด่วนจะสั่งห้ามการประมวลผลข้อมูลนั้นไว้ก่อนก็ได้
- 6) สั่งปรับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อกระทำความผิดโดยเฉพาะกรณีไม่จัดให้มีระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยแก่ข้อมูลส่วนบุคคล
- 7) มีสิทธิฟ้องต่อศาลซึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่ของหน่วยงานผู้ควบคุมดูแลเพื่อมีคำสั่งให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกประมวลผลโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

3.2.1.5 บทกำหนดโทษ

- 1) ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยฝ่าฝืนกฎหมายนี้

2) บุคคลผู้กระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ ดังต่อไปนี้จะต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือกรณีความผิดรุนแรงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี

(1) ให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลหรือแก่หน่วยงานผู้ควบคุมดูแลเมื่อหน่วยงานนั้นร้องขอ

(2) มีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) มีการโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น

3) คำสั่งของหน่วยงานผู้ควบคุมดูแลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถอุทธรณ์ต่อศาลได้

3.2.2 ประเทศอังกฤษ

เดิมทีประชาชนชาวอังกฤษได้ยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะระบบคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยง่ายและรวดเร็ว ก่อให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนมากขึ้น กฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นไม่เพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนทำให้รัฐบาลของประเทศอังกฤษจำต้องดำเนินการเพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมายอันสามารถปกป้องและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนได้

ในปี ค.ศ. 1970 รัฐบาลของประเทศอังกฤษได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเรียกว่า “The Younger Committee” เพื่อจัดทำรายงานเสนอแนะแนวทางว่ามีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นหรือหน่วยงานในภาคเอกชนหรือไม่⁴ อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะของ The Younger Committee ไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการตรากฎหมาย

ในปี ค.ศ. 1978 รัฐบาลของประเทศอังกฤษได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นอีกชุดหนึ่งเรียกว่า “The Lindop Committee” เพื่อศึกษาหาแนวทางต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีหน้าที่ในคำปรึกษาเสนอแนะต่อรัฐบาลในเรื่องมาตรการการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเก็บรักษาและใช้ข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับตัวบุคคล⁵ The Lindop Committee ได้เสนอแนะให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้น และได้จัดทำ “Codes of Practice” สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ

⁴ จีรารัตน์ วรวัฒน์ธำรง. เล่มเดิม. หน้า 81.

⁵ กิตติพันธุ์ เกียรติสุนทร. เล่มเดิม. หน้า 102.

ในการใช้และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล จากการศึกษาและเสนอแนะของคณะกรรมการชุดดังกล่าว รัฐบาลของประเทศอังกฤษไม่ได้ตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้นใช้แต่อย่างใด

ในปี ค.ศ. 1984 รัฐบาลของประเทศอังกฤษได้ตรากฎหมาย Data Protection Act 1984 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1984 พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการใหม่ซึ่งใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล โดยเครื่องมืออัตโนมัติ นอกจากนั้นยังได้กำหนดให้ผู้ใช้อข้อมูลมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐเรียกว่า “The Office of The Data Protection Registrar” ผลของการประกาศใช้บังคับ Data Protection Act 1984 ทำให้การจับเก็บรวบรวมข้อมูลทุกประเภทที่เกี่ยวกับบุคคล โดยระบบคอมพิวเตอร์ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม และข้อมูลนั้นต้องสามารถบ่งชี้ตัวบุคคลได้ อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บและรวบรวมในประเทศอังกฤษเท่านั้น ไม่ใช่บังคับกับผู้เก็บรวบรวมหรือใช้ข้อมูลหรือผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานที่อยู่นอกประเทศอังกฤษ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 The European Commission (EC) ได้ออกมาตรการทางกฎหมาย เรียกว่า “The European Data Protection Directive (95/46/EC) on The Protection of Individuals with Regard to The Processing of Personal Data and on The Free Movement of Such Data” ขึ้นเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processing) ของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลให้มีความเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ประเทศอังกฤษเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก European Union จึงได้บัญญัติ Data Protection Act 1998 เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม The European Data Protection Directive (95/46/EC) หรือ EU Directive การบัญญัติ Data Protection Act 1998 ของประเทศอังกฤษนั้นมีผลทำให้ Data Protection Act 1984 ถูกยกเลิกไป Data Protection Act 1998 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2000 พระราชบัญญัติฉบับนี้มีความละเอียดและสลับซับซ้อนกว่า Data Protection Act 1984 ดังเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับข้อมูลที่ถูกประมวลผลด้วยมือซึ่งถูกจัดเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูล รวมถึงพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดเงื่อนไขหรือบรรทัดฐานขั้นต่ำของการประมวลผลข้อมูลอันถือว่าการประมวลผลที่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้มีการจัดประเภทของข้อมูลโดยกำหนดให้มีข้อมูลที่กระทบต่อความรู้สึก (Sensitive Data) ทำให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถประมวลผลข้อมูลประเภทนี้ได้ เว้นแต่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นที่กำหนดไว้โดยเฉพาะและ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถประมวลผลข้อมูลได้ เว้นแต่การประมวลผลนั้นได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการรักษาความปลอดภัยแล้ว

3.2.2.1 คำนิยามที่สำคัญในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998)

1) “ข้อมูล” (Data) หมายถึงข้อมูลซึ่งถูกประมวลผล (Processed) โดยเครื่องมือที่ทำงานโดยอัตโนมัติ เพื่อตอบสนองคำสั่งที่ป้อนเข้าไปเพื่อวัตถุประสงค์นั้นหรือข้อมูล ซึ่งถูกบันทึกไว้โดยมีเจตนาที่จะนำไปประมวลผลโดยเครื่องมือที่ทำงานโดยอัตโนมัติ หรือข้อมูลซึ่งถูกบันทึกไว้เป็นส่วนหนึ่งของ Relevant Filing System (ระบบจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง) หรือมีเจตนาที่จะนำไปบันทึกไว้เป็นส่วนหนึ่งของ Relevant Filing System หรือข้อมูลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Accessible Record

2) “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Data) หมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ซึ่งสามารถบ่งชี้ตัวบุคคลได้จากข้อมูลนั้นเองหรือจากข้อมูลอื่นๆ ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล (Data Controller) หรืออาจอยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลในอนาคต ทั้งนี้ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบุคคล ธรรมดาและการแสดงเจตนาของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลธรรมดานั้นด้วย

3) “ระบบจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน” (Relevant Filing System) หมายถึงกลุ่มของข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลธรรมดาถึงแม้จะไม่ได้ถูกประมวลผลโดยเครื่องมืออัตโนมัติ แต่กลุ่มของข้อมูลนั้นได้มีการจัดวางโครงสร้างไว้โดยอ้างอิงถึงตัวบุคคลหรืออ้างอิงถึงเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ในลักษณะที่พร้อมจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้

4) “บันทึกที่เข้าถึงได้” (Accessible Record) หมายถึงบันทึกสุขภาพ ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางกายหรือจิตใจหรือสภาวะของบุคคลธรรมดา ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา หรือข้อมูลสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้

5) “ข้อมูลที่กระทบต่อความรู้สึก” (Sensitive Personal Data) หมายถึงข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อทางศาสนาหรือความเชื่ออื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน การเป็นสมาชิกของสมาคมหรือสหภาพแรงงาน สุขภาพทางกายและจิตใจ พฤติกรรมทางเพศ การกระทำผิดหรือการถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด กฎหมายการดำเนินคดีหรือการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด การจำหน่ายคดี หรือบทลงโทษตามคำพิพากษาของศาลของเจ้าของข้อมูล

6) “ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล” (Data Controller) หมายถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจ (อาจเป็นการตัดสินใจโดยลำพังหรือตัดสินใจร่วมกับบุคคลอื่นก็ได้) ที่จะดำเนินการประมวลผลข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ใดและในลักษณะใด ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ เช่น ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ หรืออาจเป็นหน่วยงานของรัฐโดยจะบังคับใช้กับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลที่เกิดหรือจัดตั้งขึ้นประเทศอังกฤษและมีการประมวลผลข้อมูลใน

ประเทศอังกฤษหรือผู้ควบคุมดูแลข้อมูลที่ไม่ได้เกิดหรือไม่ได้จัดตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษหรือประเทศในกลุ่ม European Economic Area (EEA) แต่มีการใช้เครื่องมือที่อยู่ในประเทศอังกฤษ เป็นเครื่องมือในการประมวลผลข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลมากกว่า เป็นเพียงการส่งข้อมูลผ่านประเทศอังกฤษเท่านั้น

7) “ผู้ประมวลผลข้อมูล” (Data Processor) หมายถึงบุคคลใดๆ ที่ประมวลผลข้อมูล ในนามของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนอกเหนือจากพนักงานหรือลูกจ้างของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล

8) “การประมวลผล” (Processing) หมายถึงการได้รับการบันทึกหรือการครอบครอง ข้อมูลหรือการดำเนินการปฏิบัติกรอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับข้อมูล ซึ่งรวมถึงการรวบรวม การดัดแปลง การแก้ไขข้อมูล การเรียกข้อมูลคืนมา การพิจารณา การใช้ข้อมูลการเปิดเผยข้อมูล โดยผ่านทางสื่อ การเผยแพร่ การจัดวาง การประกอบ การย้าย การลบ หรือการทำลายข้อมูล

3.2.2.2 ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998)

1) กำหนดให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานคอมพิวเตอร์หรือตัวแทนของ บุคคลดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลอันเกี่ยวกับบุคคลโดยปราศจากอำนาจ ถ้าบุคคลใดฝ่าฝืนโดยเจตนา หรือไม่นำพาถึงผลที่จะเกิดขึ้นถือว่ากระทำผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้⁶

2) กำหนดสิทธิของบุคคลผู้ถูกระบุในข้อมูลนั้นๆ เช่น สิทธิที่จะทราบว่าตน ถูกระบุอยู่ในข้อมูลนั้นๆ หรือไม่ ระบุไว้ว่าอย่างไร สิทธิที่จะเข้าสู่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตน สิทธิในการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือลบข้อมูลที่ผิดพลาด สิทธิที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการเปิดเผยข้อมูล ของตน สิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่บุคคลนั้นได้รับความเสียหายจากการที่ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืน Data Protection Act 1998 เป็นต้น

3) กำหนดหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ 8 ข้อหรือเรียกว่า “หลักของการจัดการข้อมูลที่ดี” โดย Data Protection Act 1998 มาตรา 4 บัญญัติให้หลักการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่อ้างถึงในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือหลักการที่กำหนดไว้ใน Part I of Schedule 1 กล่าวคือ กำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องปฏิบัติตามหลักทั้ง 8 ข้อดังกล่าว เว้นแต่ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะสามารถอ้างสิทธิจากข้อยกเว้นของหลักต่างๆ นั้นได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน หลักการนี้บังคับใช้กับข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดที่ประมวลผลโดยผู้ควบคุมดูแลข้อมูล ไม่ว่าผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นจะมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดแจ้งข้อมูลหรือไม่ก็ตามหลักการ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตาม Data Protection Act 1998 ได้แก่

⁶ จีราตัน วรรณธำรง. เล่มเดิม. หน้า 87.

(1) หลักประการที่ 1 (First Principle) คือข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องถูกประมวลผลอย่างเป็นธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะถูกประมวลผลไม่ได้ เว้นแต่เป็นไปตามเจตนาใจที่กฎหมายกำหนดและกรณีของข้อมูลที่กระทบต่อความรู้สึกจะต้องเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

(2) หลักประการที่ 2 (Second Principle) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับมาเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์โดยเฉพาะเจาะจง และชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงต้องไม่ประมวลผลด้วยวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นๆ

(3) หลักประการที่ 3 (Third Principle) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเพียงพอ เกี่ยวข้องและไม่มากเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลนั้น

หลักประการที่ 3 เรียกว่า “หลักความเพียงพอ” (Adequacy Principle) กล่าวคือ ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะเรียกหรือจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเกินกว่าความจำเป็นตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บมิได้ ดังนั้นเพื่อให้การประมวลผลข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องสอดคล้องกับหลักการดังกล่าวผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลควรจะทบทวนแบบฟอร์มเพื่อจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่จะทำการจัดเก็บมีเพียงพอ เกี่ยวข้องและไม่เกินกว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น แบบฟอร์มการสมัครงาน แบบฟอร์มรายละเอียดของลูกค้า และแบบฟอร์มการลงทะเบียนออนไลน์ เป็นต้น

(4) หลักประการที่ 4 (Fourth Principle) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลต้องถูกต้องเที่ยงตรง และทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ

หลักการข้อนี้เป็นการกำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลด้วยการให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลมีหน้าที่โดยตรงในการทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งตนได้ทำการประมวลผลไว้มีความเที่ยงตรง และทันสมัยอยู่เสมอและหน้าที่ดังกล่าวไม่อาจมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนได้

(5) หลักประการที่ 5 (Fifth Principle) คือ การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ จะต้องไม่จัดเก็บไว้นานเกินกว่าความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์นั้นๆ

การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้นานเกินกว่าความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลนั้นๆ ถือเป็น การปฏิบัติฝ่าฝืนหลักการคุ้มครองข้อมูลข้อนี้ และใน Data Protection Act 1998 ไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหลักการนี้ไว้ นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมายของ Commissioner เกี่ยวกับเรื่องนี้มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นยังไม่ชัดเจนว่าระยะเวลาอันเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นระยะเวลาอันเกินความจำเป็นตามที่กำหนดไว้ในหลักการนี้ อีกทั้งผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลต้องตรวจสอบข้อมูลซึ่งถูกประมวลผลทั้งหมดและวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลนั้น โดยพิจารณาว่าข้อมูลแต่ละชนิดต้องเก็บไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามที่

กำหนดไว้เป็นเวลานานเพียงใด กรณีผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจำเป็นต้องเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นระยะเวลาอันสมควรมีเอกสารบอกถึงเหตุแห่งการเก็บข้อมูลนั้นด้วย นอกจากนี้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลซึ่งมีข้อผูกพันที่จะต้องทำลายข้อมูลต้องจำไว้ว่ากระบวนการทำลายตัวมันเองจะมีค่าเท่ากับการประมวลผล ดังนั้น ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องดำเนินการตามหลักการข้ออื่นๆ ด้วย และตามหลักทั่วไปข้อมูลส่วนบุคคลควรถูกทำลายเมื่อไม่ต้องการข้อมูลนั้นอีก แต่ในบางกรณีอาจมีการกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้นนานกว่ากรณีปกติได้โดยการอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย (Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001)

(6) หลักประการที่ 6 (Sixth Principle) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องถูกประมวลผลอย่างสอดคล้องกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Data Protection Act 1998

(7) หลักประการที่ 7 (Seventh Principle) คือ ต้องจัดให้มีมาตรการทางเทคนิคและการจัดการที่เหมาะสมในการป้องกันและจัดการกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายและเพื่อป้องกันการสูญหายหรือการทำลายหรือทำให้เสียหายต่อข้อมูลส่วนบุคคล

(8) หลักประการที่ 8 (Eight Principle) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ถูกส่งออกไปยังประเทศหรือดินแดนที่อยู่นอกเขต European Economic Area (EEA) เว้นแต่ประเทศหรือดินแดนนั้นรับรองว่ามีระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

3.2.2.3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998) กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นหรือผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไว้ ดังนี้

1) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล (Right to subject access)

Data Protection Act 1998 มาตรา 7 ถึง มาตรา 9 กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะร้องขอให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลให้ข้อเท็จจริงแก่ตนว่าผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนอยู่หรือไม่ อย่างไร โดยเจ้าของข้อมูลจะต้องทำคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร (ซึ่งรวมถึงการร้องผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย) และอาจต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลกำหนดด้วย ทั้งนี้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องทำตามคำร้องขอดังกล่าวภายใน 40 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอจากเจ้าของข้อมูล (กรณีทั่วไป)

2) สิทธิในการป้องกันการประมวลผลข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือความทุกข์ (Right to prevent processing causing damage of distress)

Data Protection Act 1998 มาตรา 10 กำหนดว่าหากเจ้าของข้อมูลเห็นว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตน โดยผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะก่อให้เกิดความเสียหายหรือความทุกข์และเป็นการไม่สมเหตุสมผลย่อมมีสิทธิที่จะบอกกล่าวไปยังผู้ควบคุมดูแลข้อมูลเพื่อให้ยุติการประมวลผลข้อมูลดังกล่าวได้โดยคำบอกกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและเมื่อผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้รับคำบอกกล่าวแล้วผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ภายใน 21 วัน

(1) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าของข้อมูลทราบว่าคุณควบคุมดูแลข้อมูลได้ดำเนินการหรือตั้งใจจะดำเนินการตามคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูล หรือ

(2) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าของข้อมูลทราบว่าจะได้มีการดำเนินการบางส่วนตามคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูลแล้ว (หากมี) และอธิบายถึงเหตุผลว่าเหตุใดผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจึงเห็นว่าบางส่วนของคำบอกกล่าวของเจ้าของข้อมูลไม่มีความชอบธรรม

3) สิทธิในการป้องกันการประมวลผลข้อมูลเพื่อทำการตลาดแบบตรง (Right to prevent processing for the purposes of direct marketing)

Data Protection Act 1998 มาตรา 11 (1) กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลยุติหรืองดเว้นไม่ดำเนินการประมวลผลข้อมูลของตนเพื่อประโยชน์ในการทำการตลาดแบบตรงได้โดยไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดการใช้สิทธิไว้แต่อย่างใด

อนึ่งบทบัญญัติของ EU Directive (95/46/EC) Article 14 (b) ยังได้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะคัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนซึ่งผู้ควบคุมดูแลข้อมูลคาดว่าจะเป็นการประมวลผลข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำการตลาดแบบตรงต่อไป หรือคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลให้แก่บุคคลที่สาม หรือการใช้ข้อมูลในนามของบุคคลที่สามเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำการตลาดแบบตรง

4) สิทธิเกี่ยวกับการตัดสินใจโดยอาศัยการประมวลผลข้อมูลของเครื่องมือ ซึ่งทำงานโดยอัตโนมัติ (Right in relation to automated decision-taking)

Data Protection Act 1998 มาตรา 12 กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลที่จะบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลตัดสินใจในเรื่องใดๆ ซึ่งจะมีผลกระทบที่สำคัญแก่ตนโดยอาศัยการประมวลผลของเครื่องมือที่ทำงานโดยอัตโนมัติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

5) สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีที่บุคคลนั้นได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืน Data Protection Act 1998 (Right to take action for compensation if the individuals suffers damage by any contravention of the act by the data controller)

Data Protection Act 1998 มาตรา 13 กำหนดให้บุคคลธรรมดาซึ่งได้รับความเสียหาย (Damage) หรือความเสียหายและความทุกข์ (Damage and distress) จากการที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลปฏิบัติฝ่าฝืนบทบัญญัติใน Data Protection Act 1998 มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหาย หากผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรต่อทุกสถานการณ์ (Circumstances) เพื่อที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว

6) สิทธิในการดำเนินการเพื่อแก้ไข กั้น ลบ หรือทำลายข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง (Right to take action to rectify, block, erase or destroy inaccurate data)

Data Protection Act 1998 มาตรา 14 กำหนดให้เจ้าของข้อมูลซึ่งเห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่อยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นไม่ถูกต้องเจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอต่อศาลมีคำสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลดำเนินการแก้ไขข้อมูล กั้นการประมวลผลข้อมูล ลบข้อมูล หรือทำลายข้อมูลได้

กรณีข้อมูลอยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมดูแลไม่เที่ยงตรง แต่เป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้บันทึกไว้อย่างถูกต้องตรงตามที่เจ้าของข้อมูลหรือบุคคลที่สามเปิดเผยให้แก่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล เช่นนี้ Data Protection Act 1998 กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลแนบถ้อยคำแสดงถึงข้อมูลที่ถูกต้องที่เที่ยงตรงตามที่ศาลเห็นชอบแล้วไว้เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลเดิมได้แทนที่จะมีคำสั่งให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล แก้ไข ลบ หรือทำลายข้อมูลนั้น

7) สิทธิในการขอให้ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมาย (Right to request for assessment)

Data Protection Act 1998 มาตรา 42 กำหนดว่าบุคคลใดเห็นว่าตนได้รับผลกระทบโดยตรงจากการประมวลผลข้อมูลของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้ Commissioner เข้าตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นว่าได้มีการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ อย่างไร (บุคคลตามมาตรา 42 นี้ รวมถึงนิติบุคคลด้วย)

3.2.2.4 ข้อยกเว้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998) ส่วนที่ 4 และตาราง 7 และตาราง 8 กำหนดข้อยกเว้นการใช้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหลายประการ ได้แก่

1) กรณีความมั่นคงของประเทศ

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่กระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของประเทศได้รับการยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติว่าด้วยหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิของเจ้าของข้อมูล การจัดแจ้งข้อมูล การบังคับใช้กฎหมาย การกระทำผิดฐานรับข้อมูลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2) กรณีอาชญากรรมและภัยอากร

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันหรือสืบสวนอาชญากรรม การจับหรือการดำเนินคดีต่อผู้ต้องหา หรือการประเมินเพื่อจัดเก็บภาษีได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลข้อที่หนึ่งและบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลและหากมีการเก็บรวบรวมเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นข้อมูลที่ได้จากการครอบครองของบุคคลอื่นจะได้รับการยกเว้นจากการเปิดเผยเช่นกัน

3) กรณีด้านสุขภาพ

การประมวลผลข้อมูลด้านสุขภาพโดยศาลซึ่งได้รับข้อมูลจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริการด้านสุขภาพและสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ดูแลความประพฤตินักโทษซึ่งได้รับการปล่อยตัวหรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็กได้รับการยกเว้นจากการใช้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพได้รับการยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ใต้บังคับบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเช่นกัน หากการปฏิบัติตามคำขอน่าจะเกิดอันตรายร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจของเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลอื่น ข้อยกเว้นนี้ใช้บังคับกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพหรือมิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพแต่ได้มีการปรึกษาหารือกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพอย่างเหมาะสมแล้วเท่านั้น

4) กรณีการออกกฎระเบียบด้านการบริการการเงิน

ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บไว้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย หรือเป็นหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นเพื่อคุ้มครองสมาชิกของสังคมมิให้เกิดความเสียหายทางการเงินอันเนื่องมาจากการกระทำโดยทุจริต การกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือโดยมิชอบ หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ประกอบการธนาคาร การประกันภัย การลงทุน หรือการบริการด้านการเงินอื่นๆ หรือด้านการจัดการบริษัท ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นจากการใช้บทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลหากการใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่

5) กรณีสิทธิพิเศษในวิชาชีพด้านกฎหมายและการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับคำพิพากษาของศาลและเป็นข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐบาลได้รับมาจากบุคคลภายนอกนั้นได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคลเว้นแต่มีการสละสิทธิดังกล่าวและกรณีข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับระหว่างลูกความกับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีได้รับการยกเว้นจากการใช้บทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคลเช่นกัน

6) กรณีบัญชีเงินเดือนและบัญชีรับจ่าย

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณเงินค่าตอบแทน หรือเงินชดเชยอันเกี่ยวกับการจ้างงาน หรือหน้าที่ใดๆ หรือในการจ่ายหรือหักออกจากเงินดังกล่าว หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการเก็บรักษาบัญชีรับจ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจการงานนั้น หรือเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดการ หรือด้านการเงินเพื่อช่วยในกิจการหรือธุรกิจนั้นๆ กรณีเช่นนี้ได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การชดใช้ค่าเสียหาย การแก้ไข การห้ามเปิดเผยภายใต้เงื่อนไขที่ว่าข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นต้องไม่ใช่เกินขอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และต้องไม่เปิดเผย เว้นแต่จะเป็นไปตามข้อยกเว้นที่กำหนด

7) กรณีข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวหรือเพื่อใช้ในครัวเรือน

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวหรือเพื่อใช้ในครัวเรือน หรือเก็บรวบรวมไว้เพื่อการบันเทิงได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูล การชดใช้ค่าเสียหาย การแก้ไขข้อมูล การห้ามเปิดเผย

8) กรณีเพื่อการจัดเก็บเป็นสถิติหรือเพื่อการค้นคว้า

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเป็นสถิติหรือเพื่อการค้นคว้าได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคล แต่ต้องไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์อื่นและผลจากการค้นคว้าหรือจัดเก็บเป็นสถิติต้องไม่อาจบ่งชี้ถึงบุคคลที่ถูกบันทึกหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

9) กรณีคะแนนในการทดสอบ

กรณีข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคะแนนหรือข้อมูลใดๆ ที่ใช้เพื่อการวินิจฉัยทางวิชาการ อาชีพ หรือผลการทดสอบอื่นๆ หรือทำให้สามารถวินิจฉัยผลการสอบนั้นๆ ได้ หรือเป็นข้อมูลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยผลดังกล่าว การบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยสิทธิการเข้าถึงข้อมูลอันเกี่ยวกับบุคคลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3.2.2.5 การจดทะเบียนข้อมูล

1) หลักทั่วไป

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1984) บัญญัติให้มีระบบการจดทะเบียนข้อมูลส่วนบุคคลขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ใช้ข้อมูลที่ดำเนินการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องจดทะเบียนเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลและจัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน ต่อมาเมื่อมีการใช้บังคับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลฉบับใหม่ (Data Protection Act 1998) ได้กำหนดให้มีระบบการจดทะเบียนข้อมูล (Notification) ขึ้นแทนที่ระบบการจดทะเบียนข้อมูลส่วนบุคคลระบบนี้สอดคล้องกับบทบัญญัติของ EU Directive (95/46/EC) ซึ่งกำหนดว่าประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือผู้แทนของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจดทะเบียนข้อมูลไว้กับหน่วยงานของรัฐก่อนที่จะเริ่มดำเนินการประมวลผลข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของการกำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนข้อมูลของตนไว้ในทะเบียนเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้โดยง่าย

หลักการตามบทบัญญัติของ EU Directive (95/46/EC) ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998) มาตรา 17 โดยได้กำหนดห้ามมิให้มีการประมวลผลข้อมูล เว้นแต่จะได้มีการจดทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไว้ในทะเบียนที่ Commissioner เก็บรักษาไว้แล้ว อนึ่งผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมดูแลข้อมูลไปจดทะเบียนไว้กับ Commissioner และเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนข้อมูลในอัตราปีละ 35 ปอนด์

การนำข้อมูลไปจดทะเบียนอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การให้ข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ หรือทาง Internet รวมทั้งทางสื่ออื่นๆ เมื่อ Commissioner ได้รับข้อมูลเหล่านั้นแล้วจะนำไปเก็บไว้ในทะเบียนซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้

2) ผู้มีหน้าที่จดทะเบียนข้อมูล

Data Protection Act 1998 กำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล (Data Controller) มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนข้อมูลไว้ในทะเบียนที่เก็บรักษาไว้โดย Commissioner เว้นแต่กรณีที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย บุคคลที่ดำเนินการประมวลผลข้อมูลในนามของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือตามคำสั่งของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล (Data Processor) ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนข้อมูลแต่อย่างใด นอกจากนั้นบุคคลธรรมดาที่ดำเนินการประมวลผลข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องส่วนตัว หรือครอบครัวได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีหน้าที่ในการจดทะเบียนข้อมูลด้วยเช่นกัน

3.2.2.6 การเข้าถึงข้อมูล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act 1998) กำหนดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องขอให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลให้ข้อเท็จจริงแก่เจ้าของข้อมูลว่า ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลได้มีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนอยู่หรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาได้ดังนี้

1) ถ้ามีการประมวลผลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิได้รับสำเนาบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของตนและหากข้อมูลนั้นไม่ชัดเจนไม่สามารถเข้าใจได้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจำต้องให้คำอธิบายประกอบข้อมูลนั้นด้วย

2) คำร้องขอดังกล่าวต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและชำระค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดและผู้ควบคุมดูแลข้อมูลจะต้องทำตามคำร้องขอดังกล่าวภายใน 40 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอจากเจ้าของข้อมูล ทั้งนี้ผู้ร้องขอต้องแสดงหลักฐานที่บ่งชี้ว่าเป็นตนและรายละเอียดของข้อมูลที่ร้องขอต้องการตามที่ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลกำหนดไว้ หากการร้องขอดังกล่าวทำให้ต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นด้วยเช่นนี้จำต้องขออนุญาตจากบุคคลนั้นด้วย

3) กรณีข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเรื่องของสุขภาพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจแก้ไขหรือยกเว้นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลได้ตามสมควร ดังนั้นหากเป็นกรณีข้อมูลทางการแพทย์และการเข้าถึงข้อมูลนั้น โดยตรงจะเป็นผลร้ายต่อผู้ร้องขอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศย่อมมีอำนาจออกกฎระเบียบให้การเข้าถึงข้อมูลในกรณีดังกล่าวเป็นไปได้โดยทางอ้อมหรือเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยผ่านบุคคลอื่น

3.2.3 ประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Protection of Individuals and Other Subjects with Regard to the Processing of Personal Data Act no.675 of 31.12.1996) ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวอิตาลี รัฐสภาได้บัญญัติกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นกฎหมายภายในเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม EU Directive (95/46/EC) ทำให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำด้วยการคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐาน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอยู่ส่วนตัวและลักษณะเฉพาะของบุคคล นอกจากนี้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอิตาลียังให้ความคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของนิติบุคคล องค์กรอื่น หรือสมาคมต่างๆ ด้วย

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่กระทำภายนอกสหภาพยุโรปโดยองค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในประเทศอิตาลี กล่าวคือ องค์กรหรือหน่วยงานดังกล่าวอาจประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้อุปกรณ์ส่งผ่านประเทศต่างๆ นอกสหภาพยุโรปไม่ว่าจะ

ด้วยวิธีการอัตโนมัติ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์และกฎหมายฉบับนี้ยังบังคับใช้กับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่กระทำโดยองค์กรหรือหน่วยงานซึ่งตั้งอยู่ในประเทศอิตาลี หากไม่ใช่เป็นเพียงการใช้เครื่องอุปกรณ์เพื่อส่งผ่านประเทศในสหภาพยุโรปเท่านั้น

3.2.3.1 คำนิยามที่สำคัญในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอิตาลี

1) “ธนาคารข้อมูลหรือคลังข้อมูล” (Data Bank) หมายถึงชุดข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งจัดแบ่งเป็นหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยอันจัดเก็บอยู่ในสถานที่แห่งเดียวหรือหลายแห่งโดยมีการจัดหมวดหมู่เพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อประโยชน์ต่อการประมวลผล

2) “การประมวลผลข้อมูล” (Processing) หมายถึงการดำเนินการใดๆ ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอัตโนมัติหรือไม่ก็ตามอันเกี่ยวกับการรวบรวม การบันทึก การจัดหมวดหมู่ การจัดเก็บ การให้รายละเอียดข้อมูล การเปลี่ยนแปลงแก้ไข การเลือกสรร การเรียกข้อมูลคืนมาจากระบบ การเปรียบเทียบ การใช้ประโยชน์ การเชื่อมโยง การระงับใช้ชั่วคราว การเปิดเผยโดยเฉพาะเจาะจง การเปิดเผยโดยทั่วไป การลบข้อมูล และการทำลายข้อมูล

3) “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Data) หมายถึงข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล องค์กร หรือสมาคม ซึ่งสามารถระบุถึงบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นได้ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การอ้างอิงข้อมูลอื่นๆ กับหมายเลขสำคัญประจำตัว

4) “ผู้ควบคุมดูแลข้อมูล” (Controller) หมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หน่วยงานของรัฐ องค์กร สมาคม หรือหน่วยงานอื่นใด ซึ่งมีความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

5) “ผู้ประมวลผลข้อมูล” (Processor) หมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หน่วยงานของรัฐ องค์กร สมาคม หรือหน่วยงานอื่นใด ซึ่งมีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในนามของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล

6) “เจ้าของข้อมูล” (Data Subject) หมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล องค์กรหรือสมาคมซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

7) “การเปิดเผยโดยเฉพาะเจาะจง” (Communication) หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลอื่นซึ่งระบุตัวไว้และไม่ได้เป็นเจ้าของข้อมูลไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม รวมถึงการกระทำอื่นใดที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับหรือสามารถค้นหาข้อมูลนั้นได้ด้วย

8) “การเปิดเผยโดยทั่วไป” (Dissemination) หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่บุคคลอื่นซึ่งไม่ได้ระบุตัวไว้ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม รวมถึงการกระทำอื่นใดที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับหรือสามารถค้นหาข้อมูลนั้นได้ด้วย

9) “ข้อมูลซึ่งไม่เปิดเผยชื่อ” (Anonymous Data) หมายถึงข้อมูลใดๆ ซึ่งเป็นข้อมูลดิบ หรือข้อมูลที่มีการประมวลผลแล้วซึ่งไม่สามารถระบุบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้

10) “การระงับใช้ชั่วคราว” (Blocking) หมายถึงการจับเก็บข้อมูลส่วนบุคคล โดย พักการประมวลผลไว้ชั่วคราว

11) “คณะกรรมการ” (Garate) หมายถึงหน่วยงานผู้ควบคุมดูแลซึ่งจัดตั้งขึ้น ตามกฎหมายนี้

3.2.3.2 ความยินยอมของเจ้าของข้อมูล

1) การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยองค์กรภาคเอกชนหรือองค์กรภาครัฐ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ถือว่าชอบด้วยกฎหมายหากได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจาก เจ้าของข้อมูล

2) เจ้าของข้อมูลอาจให้ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลทั้งหมดหรือ เฉพาะบางส่วนก็ได้

3) ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลต้องเป็นความยินยอมโดยสมัครใจทำเป็น ลายลักษณ์อักษรและถูกต้องตามแบบโดยเฉพาะ รวมถึงเจ้าของข้อมูลต้อง ได้รับแจ้งข้อมูลที่จำเป็น ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

3.2.3.3 ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

1) การประมวลผลข้อมูลซึ่งข้อมูลนั้นมีการเก็บรวบรวมและเก็บรักษาตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

2) การประมวลผลข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติการชำระหนี้อันเป็นผลมาจาก การที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญา

3) การประมวลผลข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลที่นำมาจากทะเบียนสาธารณะ บัญชี เอกสาร หรือบันทึกต่างๆ ซึ่งสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้

4) การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หรือทางสถิติ และ การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของความประพฤติและวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

5) การประมวลผลข้อมูลที่กระทำภายในขอบเขตของวิชาชีพหนังสือพิมพ์

6) การประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งไม่กระทบต่อ หลักเกณฑ์ในการรักษาความลับทางธุรกิจและอุตสาหกรรม

7) การประมวลผลข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการคุ้มครองชีวิตหรือร่างกายของเจ้าของ ข้อมูล หรือบุคคลอื่น และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้เนื่องจากความพิการทางกาย หรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือน

8) การประมวลผลข้อมูลที่จำเป็นต่อการสืบสวนและสอบสวน

3.2.3.4 สิทธิของเจ้าของข้อมูล

ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเจ้าของข้อมูลมีสิทธิ ดังต่อไปนี้

1) มีสิทธิที่จะได้รับแจ้งเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลและมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

2) มีสิทธิที่จะได้รับแจ้งเกี่ยวกับชื่อ ภูมิลำเนา สถานที่ทำงานของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลไม่ว่าโดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะเจาะจง

3) มีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูล หรือมีสิทธิที่จะให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลดำเนินการ โดยไม่ชักช้าในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ยืนยันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนและวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการประมวลผลข้อมูล

(2) ลบ ระบุใช้ชั่วคราว หรือแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ไม่เปิดเผยตัวเจ้าของข้อมูลในกรณีที่มีการประมวลผลโดยมิชอบด้วยกฎหมายรวมถึงกรณีที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เกินความจำเป็น

(3) ทำให้ข้อมูลทันสมัย และแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(4) แจ้งการดำเนินการตาม (2) และ (3) ไปยังบุคคลที่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลให้ทราบ เว้นแต่การดำเนินการนั้นจะกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลโดยตรง

4) มีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้านทั้งหมดหรือบางส่วนเมื่อเห็นว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนไม่ถูกต้องแม้ว่าได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูลถูกต้องตามวัตถุประสงค์นั้นก็ตาม

3.2.3.5 การจดแจ้งข้อมูล

กฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลที่มีความประสงค์จะประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ต้องจดแจ้งข้อมูล (Notification) ต่อคณะกรรมการล่วงหน้าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดด้วยวิธีส่งจดหมายลงทะเบียนหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมและจะต้องมีการลงนามของผู้ให้ข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลด้วย นอกจากนี้ในการจดแจ้งข้อมูลผู้ควบคุมดูแลข้อมูลต้องแจ้งรายละเอียดที่สำคัญ เช่น ชื่อ ชื่อทางการค้า ภูมิลำเนา ที่อยู่หรือสถานที่ทำางานของผู้ควบคุมดูแลข้อมูล วัตถุประสงค์ และวิธีการประมวลผลข้อมูล ลักษณะของข้อมูล สถานที่จัดเก็บ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่จะประมวลผล การเปิดเผยวัตถุประสงค์ของการ โอนข้อมูลไปยังต่างประเทศ เป็นต้น

3.2.3.6 การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

1) รูปแบบของการรวบรวมและคุณภาพของข้อมูลส่วนบุคคลที่จะมีการประมวลผลนั้นต้องมีการประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม มีการรวบรวมและบันทึกตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้โดยเฉพาะ ชัดแจ้ง และชอบด้วยกฎหมาย ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องมีความถูกต้องและเมื่อมีความจำเป็นต้องทำข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอต้องเก็บรวบรวมหรือประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างพอดี เหมาะสมและไม่เกินขอบวัตถุประสงค์ของการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลนั้นและต้องไม่เก็บรวบรวมหรือประมวลผลข้อมูลเกินกว่าความจำเป็นตามขอบวัตถุประสงค์ของการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลนั้น

2) ข้อมูลซึ่งต้องแจ้งในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลหรือประมวลผลข้อมูลเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลใดก็ตามที่ได้รับการร้องขอให้เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับรายการตามที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรและการให้ข้อมูลนั้นเป็นหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามความสมัครใจ รายการตามที่กฎหมายกำหนด เช่น วัตถุประสงค์และรูปแบบของการประมวลผล ผลที่ได้รับหากไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ร้องขอของบุคคลหรือประเภทของบุคคลที่ข้อมูลอาจถูกเปิดเผย อาณาบริเวณที่อาจเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น สิทธิต่างๆ ของเจ้าของข้อมูล ชื่อหรือชื่อทางการค้า ภูมิฐานะ สถานที่ทำการงานของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล เป็นต้น หากข้อมูลส่วนบุคคลมิได้มีการรวบรวมจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง เช่นนี้จะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบทันทีที่ได้มีการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลนั้นหรือไม่เข้าไปกว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นครั้งแรก

3) กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลชนิดพิเศษเพิ่มเติมจากการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป กล่าวคือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเป็นชนกลุ่มน้อย ความเชื่อทางศาสนา ลัทธิ ปรัชญา ความเห็นทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สหภาพแรงงาน สมาคม หรือองค์กรทางศาสนาหรือปรัชญา รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ และพฤติกรรมทางเพศ ข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้จะดำเนินการประมวลผลข้อมูลได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อมูลและได้รับอนุญาตให้ประมวลผลข้อมูลนั้นจากคณะกรรมการแล้ว โดยคณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นอกจากนี้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลชนิดพิเศษโดยหน่วยงานของรัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจะกระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากบทบัญญัติกฎหมายอื่นด้วย แต่หากกฎหมายอื่นนั้นถูกแก้ไขหรือยกเลิกไปแล้วเช่นนี้อาจเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการอนุญาตได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลชนิดพิเศษได้ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ พฤติกรรมทางเพศ ทั้งนี้

เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การเปิดเผยข้อมูลทางการแพทย์ การเปิดเผยข้อมูลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการเปิดเผยข้อมูลในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3.2.3.7 ความปลอดภัยของข้อมูลและบทกำหนดโทษ

1) ความปลอดภัยของข้อมูลในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลต้องจัดเก็บและควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล โดยพิจารณาถึงนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและลักษณะพิเศษเฉพาะในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นๆ รวมถึงมาตรการความปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการทำลายข้อมูลหรือทำให้ข้อมูลเสียหาย การเข้าถึงข้อมูลโดยปราศจากอำนาจ หรือการประมวลผลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดในขณะรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้มีมาตรฐานความปลอดภัยขั้นต่ำเพื่อเป็นมาตรการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลโดยต้องกำหนดให้มีขึ้นภายใน 180 วันนับจากวันที่กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับ อนึ่งภายใน 2 ปีนับจากวันที่กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยดังกล่าวให้มีความทันสมัยตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและหลังจากนั้นต้องปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยทุกๆ 2 ปี

2) การชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการประมวลผลข้อมูลกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับนี้กำหนดให้บุคคลใดที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการประมวลผลข้อมูลจำต้องชดเชยค่าเสียหายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง

3) กฎหมายได้กำหนดมาตรการทางอาญา ได้แก่ โทษจำคุกสำหรับบุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย กรณีที่มีการเพิกเฉยและการแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ การประมวลผลข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการไม่ปฏิบัติตามมาตรการเพื่อรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือคณะกรรมการ

3.2.3.8 การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายกำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยบุคคล องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะเจาะจงได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูล

อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าโดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะเจาะจงไว้ ดังนี้

1) เป็นการเปิดเผยข้อมูลในกรณีจำเป็นเพื่อปฏิบัติการชำระหนี้อันเป็นผลมาจากการที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อปฏิบัติตามการร้องขอของเจ้าของข้อมูลก่อนการเข้าทำสัญญา

2) เป็นข้อมูลที่นำมาจากทะเบียนสาธารณะ บัญชี เอกสาร หรือบันทึกต่างๆ อันเปิดเผยต่อสาธารณะ โดยไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายและรูปแบบที่กำหนด โดยกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ

3) เป็นการเปิดเผยเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้โดยกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

4) เป็นการเปิดเผยภายในขอบเขตวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพสิ่งพิมพ์หรือมีผลกระทบต่อการใช้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวหรือประโยชน์สาธารณะ

5) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ความลับทางธุรกิจและอุตสาหกรรม

6) เป็นการเปิดเผยในกรณีจำเป็นต่อการคุ้มครองชีวิตหรือร่างกายของเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลอื่นและเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้เนื่องจากความพิการทางกาย หรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือน

7) เป็นการเปิดเผยที่จำเป็นต่อการสืบสวนและสอบสวน

8) ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลสามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่บุคคลซึ่งดำเนินการประมวลผลข้อมูลนั้นโดยตรงได้ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูล

3.2.3.9 การโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศ

การโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราว รูปแบบใดและด้วยวิธีการใดก็ตามต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้า หากประเทศที่รับโอนข้อมูลไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปการโอนข้อมูลดังกล่าวต้องดำเนินการหลังจากที่ได้ผ่านพ้น 15 วันไปแล้วนับแต่วันแจ้ง อย่างไรก็ตามกฎหมายบัญญัติห้ามโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศหากประเทศที่รับโอนข้อมูลมีมาตรการในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับที่ต่ำกว่าประเทศอิตาลี

กฎหมายกำหนดให้การโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศสามารถกระทำได้ดังนี้

1) กรณีเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือเป็นลายลักษณ์อักษร

2) กรณีมีความจำเป็นเพื่อปฏิบัติการชำระหนี้อันเป็นผลมาจากการที่เจ้าของข้อมูลเป็นคู่สัญญา หรือเพื่อปฏิบัติตามการร้องขอของเจ้าของข้อมูลก่อนการเข้าทำสัญญา

3) กรณีมีความจำเป็นเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์สาธารณะอันสำคัญตามที่กฎหมายหรือกฎข้อบังคับกำหนดไว้

4) กรณีมีความจำเป็นเพื่อการสืบสวนและสอบสวน

5) กรณีมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองชีวิตหรือร่างกายของเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลอื่น และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้เนื่องจากความพิการทางกายหรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือน

6) กรณีการโอนข้อมูลตามคำร้องขอเพื่อมีสิทธิได้รับเอกสารราชการหรือข้อมูล รวมถึงทะเบียนสาธารณะ บัญชี กฎหมาย หรือเอกสารต่างๆ ซึ่งสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้

7) กรณีที่ได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการให้โอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศได้บนพื้นฐานของการรับประกันสิทธิของเจ้าของข้อมูลอย่างเพียงพอและกรณีเป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขในสัญญาด้วย

3.2.3.10 คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศอิตาลีกำหนดให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Garantee for the Protection of Personal Data) ทำหน้าที่ กำกับดูแลและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ

1) องค์ประกอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน โดยการคัดเลือกจาก Chamber of Deputies จำนวน 2 คน และจากการลงคะแนนเลือกของวุฒิสภาอีกจำนวน 2 คน ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้กรรมการผู้ได้รับเลือกทั้ง 4 คนประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธาน กรรมการโดยประธานกรรมการมีสิทธิออกเสียงชี้ขาดในกรณีที่การออกเสียงของกรรมการ มีคะแนนเสียงเท่ากัน นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการมีความเป็นอิสระ เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านนิติศาสตร์หรือด้านคอมพิวเตอร์

ประธานกรรมการและกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระและห้ามมิให้ประธานกรรมการและกรรมการอื่นประกอบอาชีพอื่นใด หรือเป็นที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งผู้จัดการหรือลูกจ้างในองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนตลอด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ

2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้หลาย ประการ ได้แก่ อำนาจในการสนับสนุน ส่งเสริม คุ้มครองป้องกันและมีอำนาจออกคำสั่งหรือ คำวินิจฉัยเมื่อมีการกระทำละเมิดกฎหมายเกิดขึ้น รวมถึงมีอำนาจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีอำนาจตั้ง หน่วยงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการรับจดทะเบียนการประกอบการประมวลผลข้อมูล มีอำนาจยื่น

ความถูกต้องของการประมวลผลข้อมูลตามกฎหมายและกฎระเบียบ มีอำนาจรับรายงานและคำร้องต่างๆ จากเจ้าของข้อมูลหรือจากสมาคมห้างร้านต่างๆ เนื่องจากมีการละเมิดต่อกฎหมายหรือกฎข้อบังคับ มีอำนาจให้คำแนะนำและให้ข้อมูลต่อสาธารณะ มีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ มีอำนาจออกคำสั่งห้ามประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือพักการประมวลผลข้อมูลไว้ชั่วคราว มีอำนาจควบคุมและตรวจสอบการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล มีอำนาจร้องขอให้ผู้ประมวลผลข้อมูลหรือผู้ควบคุมดูแลข้อมูลหรือเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลอื่นๆ ให้ข้อมูลหรือเอกสารที่จำเป็น มีอำนาจสอบสวนบุคคลหรือเข้าถึงข้อมูลของธนาคารหรือควบคุมดูแลสถานที่ใดๆ ที่มีการประมวลผลข้อมูลหรือสถานที่ที่ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูล มีอำนาจให้คำแนะนำต่อคณะรัฐมนตรีในการออกมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจให้คำปรึกษาต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในการใช้อำนาจหรือมาตรการทางปกครองและมีอำนาจจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีปีละหนึ่งครั้ง เป็นต้น

3) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Office of the Garante) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักงานรวมถึงพนักงานประจำและลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐซึ่งถูกแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งชั่วคราวในสำนักงาน อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้และมีพนักงานประจำรวมถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดไม่เกิน 45 คน ตามข้อเสนอของคณะกรรมการดังกล่าว

3.2.4 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดามีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 3 ลักษณะ⁷ ได้แก่

ลักษณะแรกเป็นกฎหมายกลาง (Federal Laws) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง คือ กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล (Privacy Act) เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการจัดเก็บ การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าถึงและแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนเห็นว่าไม่ถูกต้องซึ่งอยู่ภายใต้การครอบครองหรือการควบคุมดูแลของหน่วยงานภาครัฐ

⁷ จิราวัฒน์ วรวัฒน์ธำรง. เล่มเดิม. หน้า 131-134.

ประเภทที่สอง คือ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Personal Information Protection and Electronic Documents Act) หรือ PIPEDA เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมบริษัทและองค์กรภาคเอกชนซึ่งดำเนินการจัดเก็บภาษี ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์

ลักษณะที่สองเป็นกฎหมายระดับมณฑลและเขตการปกครองพิเศษ (Provincial and Territorial Laws)

ลักษณะที่สามเป็นกฎหมายเฉพาะในภาคส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (Sector-Specific Legislation Dealing with Privacy) ของประชาชน

การศึกษาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศแคนาดาผู้เขียนได้ทำการศึกษาเฉพาะกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (PIPEDA) เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมหน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการศึกษา

3.2.4.1 คำนิยามที่สำคัญในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (PIPEDA)

1) “องค์กร” (Organization) หมายถึงสมาคม ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล และสหภาพแรงงาน

2) “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Information) หมายถึงข้อมูลใดๆ ที่สามารถบ่งชี้ตัวบุคคลได้ แต่ไม่รวมถึงชื่อ คำนำหน้าชื่อ ที่อยู่ทางธุรกิจ หรือหมายเลขโทรศัพท์ที่เกี่ยวข้ององค์กรแรงงาน

3.2.4.2 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (PIPEDA)

กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับองค์กรภาคเอกชนทุกองค์กรที่จัดเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับกิจกรรมในเชิงพาณิชย์ (Commercial Activities) หรือใช้กับองค์กรแรงงานที่จัดเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจากการติดต่อสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนิติกรรมสัญญาหรือด้านธุรกิจ

กฎหมายฉบับนี้นอกจากใช้บังคับกับเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรภาคเอกชนแล้ว ยังใช้บังคับกับเรื่องเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาเฉพาะหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรภาคเอกชนซึ่งอยู่ในส่วนที่หนึ่ง (Part 1) ของกฎหมายนี้เท่านั้น

การดำเนินการดังต่อไปนี้ได้รับยกเว้นไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (PIPEDA)

1) การเก็บรวบรวม การใช้ หรือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยหน่วยงานของรัฐ ภายใต้บังคับของกฎหมาย (Privacy Law)

2) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อวัตถุประสงค์เป็นการส่วนตัว หรือ เป็นการภายใน และไม่เก็บรวบรวม ใช้ หรือ เปิดเผยเพื่อการ วัตถุประสงค์อื่น หรือ

3) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยองค์กรภาคเอกชน เพื่องาน สื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรม และไม่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยเพื่อ วัตถุประสงค์อื่น

3.2.4.3 ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอาจเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจาก ความรับรู้หรือยินยอมของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของได้ ถ้า

1) การเก็บรวบรวมเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล โดยชัดแจ้ง และในขณะนั้น เจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้

2) มีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยความรู้หรือ ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลจะส่งผลกระทบต่อความมีอยู่ หรือความถูกต้องของข้อมูล และการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีเหตุผลเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบสวนการละเมิดข้อตกลง หรือ การฝ่าฝืนกฎหมายของประเทศ หรือของมลรัฐ

3) การเก็บรวบรวมเพื่องานของสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรม เท่านั้น

4) เป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะและถูกกำหนดโดยกฎหมาย

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากความรู้หรือยินยอม ของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของได้ ถ้า

1) ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกใช้ประโยชน์เพื่อการสอบสวนการกระทำความผิดต่อ กฎหมายแคนาดา หรือมลรัฐ หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีเขตอำนาจ

2) ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกใช้ในกรณีฉุกเฉินเพื่อรักษาชีวิต สุขภาพ หรือความ ปลอดภัยของบุคคลใดๆ

3) ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกใช้เพื่อเก็บเป็นสถิติหรือเพื่อการศึกษาวิจัยซึ่งได้เก็บ รวบรวมข้อมูลนั้นไว้เป็นความลับและการขอความยินยอมไม่สามารถกระทำได้ในทางปฏิบัติ เป็นต้น

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอาจเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากความรับรู้ หรือยินยอมของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของได้ ถ้า

1) กรณีมัลรัฐควิเบกได้เปิดเผยต่อทนายความหรือนotarีพิบลิค (Notary Public) หากเป็นมัลรัฐอื่นๆได้เปิดเผยต่อทนายความ

2) เพื่อเรียกเก็บหนี้ซึ่งเจ้าของข้อมูลค้างชำระต่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

3) เพื่อปฏิบัติตามหมายศาลหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

4) เปิดเผยต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้เหตุผลที่ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดข้อตกลง หรือฝ่าฝืนกฎหมายของแคนาดา หรือมัลรัฐหรือกฎหมายต่างประเทศที่มีเขตอำนาจ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ การป้องกันประเทศ หรือการดำเนินงานในกิจการระหว่างประเทศ

5) เปิดเผยต่อบุคคลซึ่งต้องการข้อมูลนั้นในกรณีฉุกเฉินเพื่อรักษาชีวิต สุขภาพ หรือความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าวโดยแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบในภายหลังโดยไม่ชักช้า

6) เพื่อเก็บเป็นสถิติ หรือการศึกษาวิจัยซึ่งการขอความยินยอมไม่สามารถกระทำได้ในทางปฏิบัติ

7) เปิดเผยต่อหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ หรือเป็นเอกสารที่สำคัญ

8) เปิดเผยภายหลังระยะเวลาดังต่อไปนี้

(1) 100 ปี หลังจากข้อมูลได้ถูกสร้างขึ้นมา

(2) 20 ปี หลังจากเจ้าของข้อมูลถึงแก่กรรมและข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะและถูกกำหนดโดยกฎหมายหรือทำโดยหน่วยงานด้านการสอบสวนและการเปิดเผยมีเหตุผลเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนการละเมิดข้อตกลงหรือฝ่าฝืนกฎหมายของแคนาดาหรือของมัลรัฐหรือถูกเปิดเผยตามกฎหมาย

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลไว้ได้นานเท่าที่จำเป็นตามวัตถุประสงค์ของการเก็บรักษาเท่านั้น เมื่อหมดความจำเป็นแล้วจะต้องลบ หรือทำลาย หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ เพื่อทำลายข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่แจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลก่อนหรือในขณะที่ทำการเก็บรวบรวมซึ่งการแจ้งวัตถุประสงค์นั้นจะต้องแจ้งข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมด้วยรวมถึงจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลด้วยวิธีการที่ชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลด้วยวิธีการ

หลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์และการแจ้งวัตถุประสงค์นั้นต้องแจ้งรายละเอียดของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

นอกจากนี้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ให้สูญหาย ถูกขโมย การเข้าถึงข้อมูลโดยไม่มีสิทธิ การเปิดเผย การทำสำเนา การใช้หรือการแก้ไข โดยไม่มีสิทธิ การรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของข้อมูล หากเป็นข้อมูลชนิดต้องห้ามจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่สูงกว่าข้อมูลทั่วไป

3.2.4.4 สิทธิของเจ้าของข้อมูล

เมื่อเจ้าของข้อมูลร้องขอเป็นหนังสือผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งถึงการมีอยู่ การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลตามที่ร้องขอภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ นอกจากนี้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนและขอให้แก้ไขความถูกต้องหรือความสมบูรณ์ของข้อมูลได้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถปฏิเสธคำขอดังกล่าวได้ ถ้าการปฏิบัติตามคำร้องขอต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควรหรือมีข้อมูลผู้อื่นอยู่ด้วย หรือเป็นข้อมูลที่มีทรัพย์สินทางปัญญาคุ้มครองอยู่ หรือเป็นข้อมูลระหว่างลูกความกับทนายความ หรืออยู่ภายใต้เอกสิทธิ์ หรือความคุ้มกัน ในกรณีมีข้อมูลผู้อื่นอยู่ด้วยผู้ควบคุมดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอาจปฏิบัติตามคำขอได้เมื่อได้รับความยินยอมจากผู้นั้นหรือเจ้าของข้อมูลมีความจำเป็นในการรักษาชีวิต สุขภาพ หรือความปลอดภัยของเจ้าของข้อมูล